

Kvoteringslagen börjar

Men regeringens utredare Catarina af Sandeberg tvekade inför uppdraget eftersom

Hennes mor var den första kvinnliga styrelseledamoten i ett svenskt börsbolag. Nu förbereder juristen Catarina af Sandeberg regeringens lagförslag om kvotering av kvinnor i bolagsstyrelser.

- Jag tackade ja till uppdraget på villkoret att jag inte behövde ta ställning för eller emot kvotering, säger kvinnan som ska lösa Thomas Bodströms kvoteringsknut.

Få sakfrågor har väckt så mycket debatt i näringslivet som botet om lagstadgad könskvotering.

Efter Margareta Winbergs ursprungliga utspel om "25 procent 2004" i SvD Näringsliv för tre år sedan, har andelen kvinnor i börsstyrelserna ökat från 6 till 16 procent. Men regeringen är inte nöjd och i början av juni aviserade justitieminister Thomas Bodström ett lagförslag som ska kräva 40 procent av vardera kön i "de stora aktiebolagens styrelser".

Kvinnan som fått uppdraget att utreda frågan och skriva propositionen är juristdoktorn och universitetslektorn Catarina af Sandeberg.

- Vi börjar bli klara med huvudragen, säger hon när SvD Näringsliv besöker henne i våningen på Valhallavägen på Östermalm i Stockholm.

Ett ödets ironi är att Catarina af Sandeborgs mor Lil Wettergren på 60-talet var Sveriges första kvinnliga styrelseledamot i ett börsbolag.

- Min mor var ägare och vd för ett pappersbruk som köptes upp av Modo. Hon satt både i Modo och Göteborgs styrelser. Det var många som inte tyckte om det på den tiden, förklarar Catarina af Sandeberg.

På väggarna i våningen samsas oljemålningar med monterade älghorn och andra jakttroféer. Catarina af Sandeberg gillar att jaga med sin make, men även med kvinnojaktlaget på Brandalssund.

Till vardags är hon lektor på Stockholms universitet, forskare och skriver juridisk litteratur. Den

☉ Lagförslaget ska vara klart i sommar

Regeringens direktiv: 1 Ett lagförslag om "könskvotering i bolagsstyrelser" ska tas fram.

2 Syftet är att uppnå minst 40 procent av vardera kön i "de stora aktiebolagens styrelser".

3 Lagförslaget ska vara tryckt och klart den 1 juni 2006, i god tid innan valet.

Lagförslaget nuvarande status:

senaste boken kommer ut i december och handlar om den nya aktiebolagslagen, en specialkunskap som kommer väl till pass eftersom en eventuell kvoteringslag skulle ingå i just aktiebolagslagen.

Kvotering tycker hon är ett trist ord. Och det var inte självklart att hon skulle tacka ja till uppdraget när justitiedepartementet ringde upp i slutet av april.

- Jag ville inte bli kvoteringsstämplad, medger Catarina af Sandeberg, som under några år i början av 90-talet varit moderat ledamot av kommunfullmäktige i Lidingö.

- Men det var ett spännande uppdrag. Som jurist klarar det i fingrarna när det gäller utformning av lagförslag. Dessutom har aktiebolagslagen länge varit mitt huvudsakliga verktyg, säger hon.

Någon besrämd uppfattning i kvoteringsfrågan säger sig Catarina af Sandeberg inte ha.

Det svenska lagförslaget kommer att ha mycket gemensamt med det norska.

1 Utredningen har inte funnit några juridiska hinder till att införa lagstadgad könskvotering i aktiebolagslagen.

2 Lagförslaget ska kräva att minst alla listade bolag måste följa kravet att 40 procent av vardera kön i styrelserna. Bolag i "allmän ägo" (med över 100 ägare) kan också omfattas. Då rör det sig om totalt cirka 600-700 bolag. Som mest kan alla "publika aktiebolag" påverkas.

Det skulle i så fall innefatta drygt 1 000 bolag.

3 Bolagen får ett antal år på sig att uppnå målet (troligtvis inte över fem år). En stegvis övergång, med olika procent-satser, kommer inte att rekommenderas.

4 Om inga nya saktioner införs i aktiebolagslagen riskerar ett bolag som inte följer reglerna till slut tvångslikvidation.

- Om man väljer mellan en man och en kvinna, och mannen är betydligt mer kvalificerad, tycker jag att det är fel att ta kvinnan för sakens skull, säger hon.

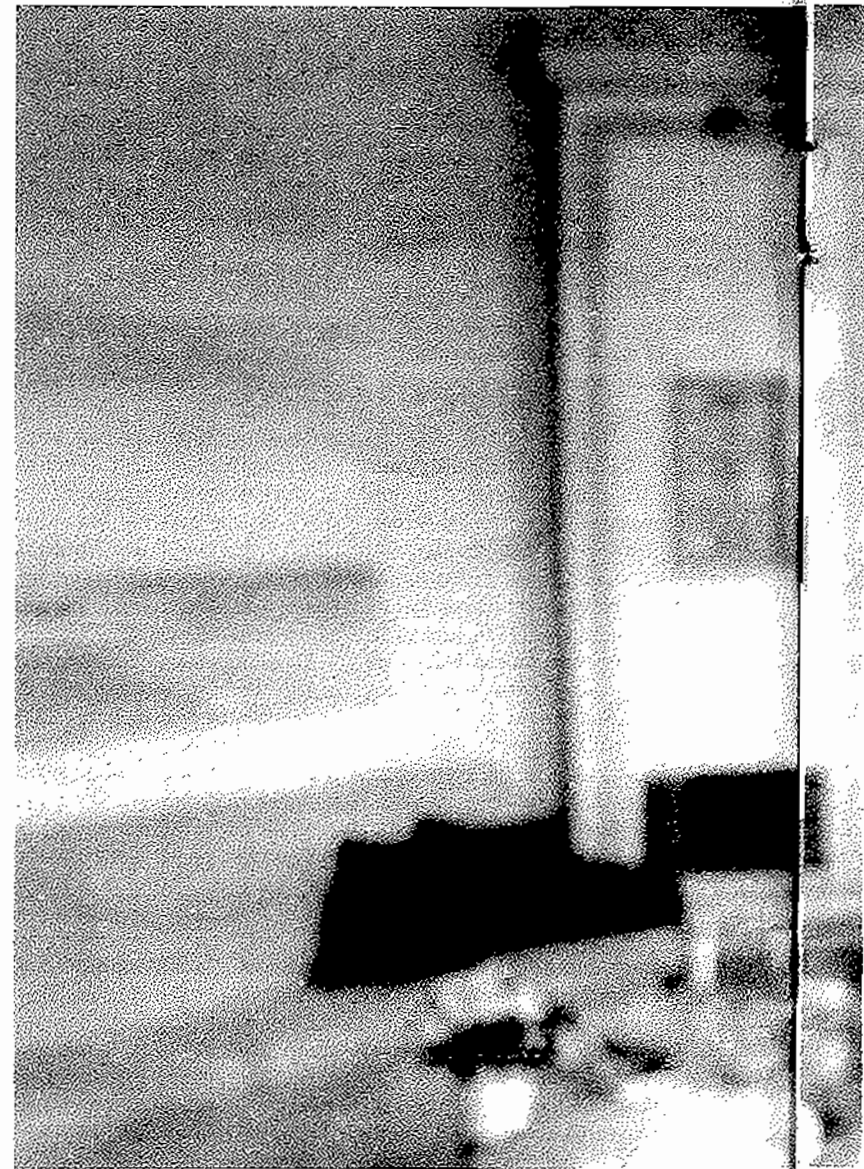
Sedan för hon ett resonemang om hur kvinnor diskrimineras i arbetslivet och varför påtryckningar kan vara nödvändiga om man ska åstadkomma förändring.

Sedan den 1 juni har hon och utredningssekreteraren Per Olsson arbetat utan semester med den nya kvoteringslagen.

- Det första vi tittrade på var om det fanns några juridiska hinder för en lag. Men vi hittade inga rättsliga hinder i EG-rätten eller diskrimineringslagarna, förklarar hon. Aktiebolagslagen har redan idag regler för hur styrelseledamöter får tillsättas. Bland annat måste minst hälften av ledamöterna vara bosatta i EES-området.

I enlighet med regeringens direktiv har hon även inhämtat synpunkter från näringslivets representanter såväl som fackföreningar och genusforskare. Totalt har det blivit möten med 50-60 personer. Så gott som alla har varit generösa med sin tid och ödmjuka inför uppgiften, enligt Catarina af Sandeberg.

Undantaget är Svenskt Närings-

I Norge antogs 2003 en lag om minst 40 procent av vardera könet i bolagsstyrelserna, även i de statliga. Den svenska lagen väntas bli något snällare

liv, som under Urban Bäckströms ledning, gav henne kalla handen.

- De ville inte kommentera sakfrågorna eftersom de anser att kraven på jämn könsfördelning skulle innebära ett intrång mot äganderätten på ett generellt plan. De kan inte hitta några juridiska hinder för lagen, förklarar Catarina af Sandeberg diplomatiskt.

I sitt arbete har hon även noga granskat den norska lag som kräver att bolagen redan den 1 januari

2006 har 40 procent av vardera könet i styrelserna.

- Det svenska lagförslaget kommer att ha mycket gemensamt med den norska, säger Catarina af Sandeberg och tillägger att liknande lagförslag just nu tas fram i Frankrike, Österrike och en rad andra länder i Europa.

Möjligtvis blir den svenska lagen något snällare mot företagen. Ett av Catarina af Sandeborgs huvudförslag är att enbart aktiebolag i "all-

En av fyra - eller lag om kvotering

Wolberg har 25 procent kvinnor i styrelsen till 2002. Kvotering och jämställdhet är två av de viktigaste frågorna i näringslivet. Catarina af Sandeberg är en av de som arbetar för att lösa dem. I en intervju i SvD Näringsliv den 25 november 2005 gjorde dåvarande jämställdhetsministern Margareta Winberg sitt utspel med hot om lagstiftning för kvotering.

Leif Pagrotsky, som då var näringsminister, förklarade i SvD Näringsliv den 26 november 2002 att han inte var omedelbart beredd att stödja kravet på en lag om kvotering av kvinnor till bolagsstyrelser.

Brett motstånd till kvoteringsförslag

Många Sveriges stolar på partiell även inom det egna partiet. Catarina af Sandeberg har fått ett brett motstånd till lagförslaget om könskvotering i bolagsstyrelser. I en intervju i SvD Näringsliv den 26 november 2002 uttrycker hon sitt förvåning över att det finns så mycket motstånd mot förslaget. Hon nämner bland annat Sveriges stolar och Socialdemokraterna som exempel på partier som inte stödjer förslaget.

En rundringning som redovisades i SvD Näringsliv den 14 oktober 2004 tydde på att motståndet inom det socialdemokratiska partiet var omfattande mot en lag om kvotering.

Jämställdhetsminister Jens Orback tillsatte en utredning för att fundera ut hur man ska nå en jämn könsfördelning i bolagsstyrelserna. SvD Näringsliv den 26 januari 2005

"Minst 40 procent kvinnor i styrelser"

Justitieminister Thomas Bodström tog de första stegen mot en lagstadgad kvotering av kvinnor i bolagsstyrelser. SvD Näringsliv den 10 juni 2005.

700 bolag kan tvingas kvotera

Inte bara börsbolag berörs av en lag om kvotering, slog regeringens utredare Catarina af Sandeberg fast i SvD Näringsliv den 20 oktober i år.

finna formen

hon inte ville riskera att bli kvoteringsstämplad

snällare, enligt utredaren Catarina af Sandeberg.

FOTO: INGVAR KARMHED

Fakta

Har skrivit bok om bolagsrätt

Namn: Catarina af Sandeberg.

Aktuell: Utredningsansvarig för lagförslag om könskvotering.

Titel: Jur dr och universitetslektor.

Ålder: 53.

Tjänar: "Vanlig statlig låg universitetslön".

Familj: Maken Richard, två söner 31 och 29 år från tidigare äktenskap. Styvson på 28 år.

Bor: Östermalm i Stockholm.

Förebild: Bland annat min mor.

Motto: Inget mänskligt är mig främmande (Det du vill kan du).

Jag själv med tre ord: Människovän, lojal, arbetskapacitet.

På fritiden: Kappsegling, jakt, skidor, golf och tennis.

Publicerade böcker: Prospektansvaret, Iustus 2001.

Börsnotering - regler och ansvar, Iustus 2001.

Marknadsmissbruk - insiderbrott och kursmanipulation, Iustus 2002.

Aktiebolagsrätt, Studentlitteratur 2005.

FOTO: FREDRIK SANDBERG/SCANPIX

Många av de leksaker som säljs som julklappar tillverkas i Kina under tuffa förhållanden. Swed Watch rapporterade för ett år sedan om kränkande behandling i fabriker, men trots löften från de svenska företagen om att se över detta har inte mycket hänt.

Leksakshandeln får skarp kritik av Swed Watch

De flesta leksaker som svenska barn får i julklapp är tillverkade i Kina under stentuffa förhållanden. Lag om till julhandeln kommer nya avslöjanden om förhållandena i de fabriker svenska företag anlitar.

Swed Watch säger att ni inte kan redogöra för förhållande hos era leverantörer?

- Det stämmer inte. De största av våra leverantörer har blivit godkända av ICTI, vilket innebär att de uppfyller stränga krav.

Ica påpekar att bolaget sedan förra årets rapport, "Billig, snabb och lydig" av affärsmässiga skäl sagt upp samarbetet med den utpekade fabriken.

- Det var inte så att vi var okunniga om att vi hade en hel del att göra på området. Vi har under 5-6 år arbetat med de här frågorna, men bar koncentrerat oss på matområdet eftersom det är vår kärnbusiness, säger Anita Falkenek, chef för miljö och socialt ansvar på Ica.

Hon anser att Ica uuder året som gått arbetat intensivt för att certifiera leverantörerna enligt den kod som många bolag använder BSCI.

Ikväll visas filmen "Tomtens Verkstad i Kina" i Sveriges Television, där Kristina Bjurling varit med och filmat.

Vad gjorde störst intryck på dig?

- Det var nog situationen för de unga kvinnorna. På ett ställe låg de och sov rakt över borden när vi kom tillbaka från lunchpausen. De sover, äter och arbetar på samma ställe, säger Kristina Bjurling.

ULRIKA BECK-FRIIS

08-13 50 06, ulrika.beck-friis@svd.se

Fotnot: Filmen Tomtens verkstad i Kina visas i SVT1 kl. 17.00 i dag.

Arbetar för människo- och miljöhänsyn

Swed Watch är en paraplyorganisation för medlemsföretag: Svenska Naturskyddsföreningen, Lutherhjälpen, UBV/Latinamerika, Fair Trade Center samt Miljöförbundet.

Föreningen arbetar för att svenska företag och företag med svensk anknytning ska ta hänsyn till människor och miljö i sin verksamhet.

Fair Trade Center har sedan 1996

arbetat för en rättvis internationell handel, främst genom att påverka svenska företag.

Läs mer på:
• www.swed-watch.org

NÄRINGSLIV

män ägo" (bolag med 100 eller fler aktieägare) ska beröras av lagen. Det innebär att cirka 500-700 bolag påverkas. I Norge påverkas alla publika bolag, även de med så få som två ägare.

- Syftet med lagen är att skapa demokrati och jämställdhet i näringslivet. Jag tycker inte att det är demokratiskt att reglera styrelsen i familjeföretag, säger hon.

Bolagen ska dessutom få ett antal år på sig (troligtvis inte över fem) för att uppnå kvoten.

Sanktionerna blir, om inget särskilt görs, samma som gäller i nuvarande aktiebolagslag vid felaktigt tillsatta styrelser. Bolagen som inte följer reglerna kan till slut utsättas för tvångslikvidation.

För Catarina af Sandeberg måste allt bli klart i slutet av april nästa år.

Sedan ska utredningen och lagförslaget granskas av justitiedepartementet. Den 1 juni ska den tryckta versionen av lagförslaget vara klart.

Tror du att det blir lag av detta?

- Jag kan inte bedöma det. Det kan bero på sammansättningen av den nya regeringen. Blir det inte lag, har vi i alla fall utvärderat denna fråga ordentligt.

JONAS LEIJONHUFVUD

Reporter

jonas.leijonhufvud@svd.se

Mamma Lil var först ut

Catarina af Sandeborgs mor Lil Wettergren var Sveriges första styrelseledamot i ett börsnoterat bolag. Från 1970 till 1978 satt hon i styrelsen för det då börsnoterade Husqvarna vapen. Hon satt även i styrelserna för Abba, Göta-banken och MoDo.

I en artikel om jämställdhet i näringslivet som publicerades i Veckans Affärer i juni 1978 får Lil Wettergren stort utrymme i spalterna. Bland annat tar hon tydligt avstånd från könskvotering.

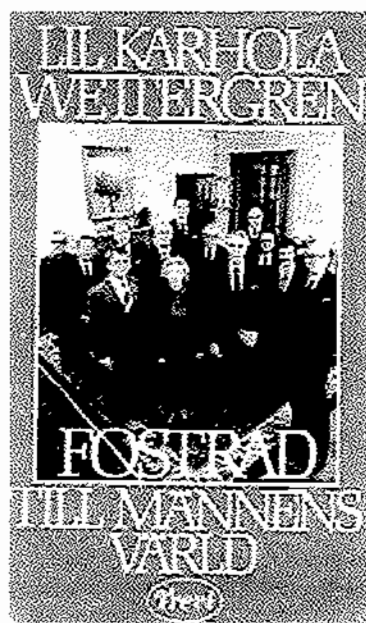
- Vi lever i ett patriarkaliskt samhälle, som man inte ändrar på i en handvändning. Men man bör absolut inte skynda på händelseförloppet genom att införa könskvotering till exempel. Om kvin-

norna utses på felaktiga grunder kan de bli gisslan - och det får inte heller bli diskriminerande att vara man, sa den då 54 år gamla Lil Wettergren.

Wettergren är utbildad jurist och byggde sin karriär på familjeföretaget Pauliströms mjukpappersbruk som hon var vd för i tio år. Bolaget såldes 1965 till MoDo och Lil Wettergren blev kvar som dotterbolagschef i två år. Efter det drev hon det egna konsultbolaget Paper Lil AB.

1987 publicerade Lil Wettergren en bok om sina upplevelser i näringslivet med titeln "Fostrad till männens värld" på bokförlaget Trevi. I dag är Lil Wettergren 81 år gammal och bor i en lägenhet i Stockholm.

JONAS LEIJONHUFVUD

Lil Wettergren skildrade sina erfarenheter från näringslivstoppen i en bok 1987.